

Ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες από απόσταση στη Μουσική Βιβλιοθήκη Λίλιαν Βουδούρη

Μαριάννα Αναστασίου

Λίγα λόγια για τη Βιβλιοθήκη

Η Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας «Λίλιαν Βουδούρη» δημιουργήθηκε από το Σύλλογο οι φίλοι της Μουσικής για όλους τους Έλληνες. Σκοπός της είναι να προσφέρει επιστημονική πληροφόρηση στο χώρο της μουσικής στους επισκέπτες αλλά και στους χρήστες από απόσταση.

Το υλικό της βιβλιοθήκης επικεντρώνεται στη Δυτική Μουσική, ενώ σχετικά με την Ελληνική Μουσική καλύπτει την αρχαία, τη βυζαντινή, τη δημοτική, τη ρεμπέτικη και τη λόγια μουσική. Η συλλογή ολοκληρώνεται με υλικό γύρω από τις μουσικές παραδοσιακών πολιτισμών ανά τον κόσμο και τη μουσική τζαζ.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης, που αυξάνεται κάθε χρόνο με σταθερό ρυθμό, διαθέτει πάνω από 63.000 τίτλους σε βιβλία και παρτιτούρες, 22.000 τόμους σε μορφή μικροφίλμ, 400 τίτλους περιοδικών, 10.000 ηχογραφήσεις και πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό, 150 ηλεκτρονικές εκδόσεις και πολυμέσα, σπάνιες εκδόσεις, προγράμματα συναυλιών και πολυάριθμα χειρόγραφα.

Το κοινό που εξυπηρετεί η Βιβλιοθήκη αποτελείται από φοιτητές των Μουσικών Τμημάτων της δημόσιας και ιδιωτικής Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης, σπουδαστές Ωδείων και μουσικών σχολών και μαθητές, ενώ είναι ανοικτή για όλο το φιλόμουσο κοινό. Όλες οι υπηρεσίες προσφέρονται δωρεάν.

A. Υπηρεσίες από απόσταση μέσω ιστοσελίδας

Κύριο μέλημα της Βιβλιοθήκης, από την ίδρυσή της το 1997, υπήρξε η διοχέτευση του πλούσιου υλικού της σε όλη την ελληνική περιφέρεια, γεγονός που μπορούσε να γίνει πραγματικότητα μόνο μέσω της ηλεκτρονικής οδού. Έτσι, υπήρξε μία από τις πρώτες Βιβλιοθήκες που εμφανίστηκαν στο διαδίκτυο. Το 2002, όταν πια η Βιβλιοθήκη είχε αφουγκραστεί τις ανάγκες των αναγνωστών της και οι νέες τεχνολογίες του διαδικτύου μπορούσαν πλέον να τις ικανοποιήσουν, η ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης (www.mmb.org.gr) απέκτησε σύγχρονη και ευέλικτη εμφάνιση και έκανε διαθέσιμο στο διαδίκτυο έναν τεράστιο όγκο πληροφοριών. Μάλιστα, η ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης σχεδιάστηκε και σε αγγλική έκδοση λειτουργώντας ως όχημα για την πληροφόρηση περί της ελληνικής μουσικής και πέρα από τα σύνορα της Ελλάδας.

Οι υπηρεσίες που προσφέρονται μέσω της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης από απόσταση έχουν δημιουργηθεί και επιμεληθεί από το επιστημονικό προσωπικό της Βιβλιοθήκης, βιβλιοθηκονόμους, μουσικολόγους και μουσικούς βιβλιοθηκονόμους. Οι υπηρεσίες της ιστοσελίδας, όπου περιλαμβάνονται Κατάλογοι, Βάσεις Δεδομένων, Αθρογραφία και Ηλεκτρονική Εξυπηρέτηση, συνοψίζονται στις εξής:

Κατάλογος

Στους 55.000 τίτλους (αριθμός που συνεχώς μεγαλώνει) περιλαμβάνονται όλα τα είδη υλικού της Βιβλιοθήκης: βιβλία, παρτιτούρες, περιοδικά, οπτικοακουστικό και σπάνιο υλικό. Επιλεγμένοι τίτλοι συνοδεύονται από φωτογραφίες και εκτενείς περιλήψεις που υπογράφονται από επιστημονικούς συνεργάτες της Βιβλιοθήκης. Για την καταλογογράφηση και την ευρετηρίαση του υλικού της η Βιβλιοθήκη χρησιμοποιεί το πληροφοριακό σύστημα της Dynix. Horizon.

Προσκτήσεις

Η ηλεκτρονική αυτή βάση περιέχει όλο το υλικό που διαθέτει η Βιβλιοθήκη ακόμα και αυτό που δεν έχει καταλογογραφηθεί. Κάθε φορά που ένα νέο απόκτημα φτάνει στη Βιβλιοθήκη, και πριν αυτό περάσει από τη διαδικασία της καταλογογράφησης, γίνεται μια προσωρινή καταγραφή του στη βάση Προσκτήσεις. Σε καμία περίπτωση η βάση αυτή δεν μπορεί να υποκαταστήσει τον Κατάλογο της Βιβλιοθήκης, αφού δεν έχει τις ίδιες δυνατότητες αναζήτησης και οι εγγραφές, λόγω της προσωρινής τους φύσης είναι αρκετά σύντομες (short title list). Μπορεί όμως να χρησιμοποιηθεί δευτερευόντως και συμπληρωματικά, προκειμένου να εξυπηρετήσει τον αναγνώστη που θέλει να έχει μια συνολική εικόνα της συλλογής της Βιβλιοθήκης.

Εργογραφία

Βάση δεδομένων που αναπτύχθηκε από το επιστημονικό προσωπικό της Βιβλιοθήκης και προσφέρει τον πλήρη κατάλογο έργων 150 περίπου επιλεγμένων ξένων και ελληνικών συνθετών. Προσφέρει επίσης ενημέρωση για την διαθεσιμότητα των έργων αυτών (σε παρτιτούρες) στη Βιβλιοθήκη.

Αρχειο Ελληνικής Μουσικής

Δημιουργήθηκε για να καλύψει την επιτακτική ανάγκη σύστασης ενός φορέα ειδικού στη συγκέντρωση υλικού σχετικά με την Ελληνική μουσική ώστε να αποτελέσει μια δεξαμενή πληροφοριών, ένα κέντρο μελέτης και πληροφόρησης για αυτή. Το τμήμα αυτό της Βιβλιοθήκης συγκεντρώνει, επεξεργάζεται και τεκμηριώνει κάθε είδους υλικό, το οποίο έχει σχέση με την ελληνική μουσική. Με την τριπλή του υπόσταση, αρχειακή, ερευνητική και εκπαιδευτική, έχει απώτερο σκοπό να αποτελέσει το κέντρο για τη διάσωση, διαφύλαξη και μελέτη της ελληνικής μουσικής. Η συλλογή, η οποία εμπλουτίζεται καθημερινά, περιλαμβάνει σύγχρονες και παλαιές εκδόσεις σχετικά με την αρχαία, βυζαντινή, δημοτική και έντεχνη ελληνική μουσική, σπάνια έργα από διάφορες συλλογές από την Ελλάδα και το εξωτερικό καθώς και αρχεία Ελλήνων συνθετών, όπως ο Μίκης Θεοδωράκης, ο Αιμίλιος Ριάδης, ο Γεώργιος Πονηρίδης κ.ά. Στο πλαίσιο του Αρχείου Ελληνικής Μουσικής παρέχονται δύο βάσεις δεδομένων:

- **Προγράμματα Συναυλιών**
Τα καταγεγραμμένα και εύκολα αναζητήσιμα 1.800 προγράμματα της Βιβλιοθήκης καλύπτουν μουσικές δραστηριότητες από το 1882 μέχρι το 2006 κυρίως από την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη.
- **Ελληνικά Τραγούδια (1870-1960)**
Η μοναδική στο είδος της συλλογή ελληνικών τραγουδιών της Βιβλιοθήκης καλύπτει ένα ευρύ φάσμα του ελληνικού τραγουδιού (1870-1960) τόσο στη λόγια όσο και στη

λαϊκότερη μουσική του έκφραση (ελαφρό τραγούδι). Αριθμεί περίπου 5.200 τίτλους τραγουδιών, αναζητήσιμων στη βάση δεδομένων.

Ερευνητικά και Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Στην ενότητα αυτή περιλαμβάνονται δύο ηλεκτρονικές υπηρεσίες:

- **Ερευνητικό Πρόγραμμα Θράκη**

Περιλαμβάνει επεξεργασμένο πρωτογενές υλικό που συγκεντρώθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος «Καταγραφή, μελέτη και προβολή της μουσικοχορευτικής παράδοσης της Ελλάδος» με πεδίο έρευνας τη Θράκη.

- **Διαλέξεις**

Παρέχονται ψηφιοποιημένα πλήρη κείμενα, περιλήψεις και βιογραφικά των ομιλητών από τη σειρά των ετήσιων διαλέξεων που διοργανώνει η Βιβλιοθήκη, ήδη από το 2000. Το υλικό αυτό υπάρχει και καταχωρημένο στη συλλογή της Βιβλιοθήκης, σε έντυπη μορφή και σε αρχείο ήχου.

Τετράδιο

Ηλεκτρονικό περιοδικό όπου φιλοξενούνται εκτενή άρθρα μουσικολογικού και ευρύτερα μουσικού ενδιαφέροντος. Οι συγγραφείς των κειμένων (επιστημονικό προσωπικό της Βιβλιοθήκης, αλλά και εξωτερικοί συνεργάτες) επιδιώκουν να προσεγγίσουν μουσικολογικά θέματα με εύληπτο τρόπο και σε πολλές περιπτώσεις άρθρων να καταστήσουν γνωστές τις συλλογές της Βιβλιοθήκης σε ένα ευρύτερο κοινό.

Επικοινωνία με τη Βιβλιοθήκη

Στην στήλη αυτή ο επισκέπτης μπορεί να έχει άμεση ηλεκτρονική επαφή με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης μέσω τριών υπηρεσιών:

- **Ερωτήσεις**

Προκειμένου να υποστηρίξει το διδακτικό και ερευνητικό έργο των απομακρυσμένων χρηστών της, η Βιβλιοθήκη απαντάει σε ερωτήματα των ηλεκτρονικών επισκεπτών της για θέματα γύρω από τη μουσική. Τις ερωτήσεις επεξεργάζεται το εξειδικευμένο προσωπικό της Βιβλιοθήκης και απαντά μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε σύντομο χρονικό διάστημα. Πρόκειται για μια υπηρεσία επιστημονικής πληροφόρησης στα πρότυπα του Ask A Librarian.

- **Ενημερωτικό Φυλλάδιο (newsletter)**

Η Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδας Λίλιαν Βουδούρη ενημερώνει μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου τους αναγνώστες της για τα νέα της, τις δραστηριότητές της και τα νέα της αποκτήματα.

- **E-mail**

Η Βιβλιοθήκη δέχεται e-mails με σχόλια και προτάσεις από τους ηλεκτρονικούς επισκέπτες της.

Links

Η ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης προσφέρει τέλος μηχανή αναζήτησης και θεματική παρουσίαση επιλεγμένων ελληνικών και ξένων ιστοσελίδων με θέμα τη μουσική. Η παρουσίαση κάθε ιστοσελίδας γίνεται με σχετικά σχόλια από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης.

B. Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες στον χώρο της Βιβλιοθήκης

Δεδομένου ότι κρίνεται απαραίτητο οι επισκέπτες στον χώρο της Βιβλιοθήκης να έχουν άμεση και εύκολη πρόσβαση σε όλες τις ηλεκτρονικές πηγές της, όλοι οι υπολογιστές που προορίζονται για τους αναγνώστες φέρουν το ειδικό interface της Βιβλιοθήκης, όπου συγκεντρώνονται όλες οι ηλεκτρονικές υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης χωρισμένες ανά θεματικές κατηγορίες: Κατάλογοι Βιβλιοθήκης, Μουσικές βάσεις δεδομένων, Άλλες Βάσεις Δεδομένων, Λεξικά και Εγκυκλοπαίδειες, Ψηφιακές Παρτιτούρες.

Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται φυσικά όλες οι υπηρεσίες της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης, και επιπλέον ένας μεγάλος αριθμός επιστημονικών βάσεων δεδομένων, μουσικολογικού κυρίως ενδιαφέροντος. Οι βάσεις αυτές μπορούν να διαχωριστούν στα παρακάτω είδη, ενώ παράλληλα γίνεται αναφορά στις σημαντικότερες από αυτές.

Συνδρομητικές Βάσεις Δεδομένων

Grove Music Online

Το εγκυρότερο μουσικό λεξικό στην αγγλική γλώσσα, το New Grove Dictionary of Music and Musicians, διατίθεται, πέραν της έντυπης, και σε ψηφιακή μορφή. Βιογραφικά στοιχεία, κατάλογοι έργων, επιλεγμένες παρτιτούρες και μουσικά αποσπάσματα.

International Index to Music Periodicals

On-line βάση που περιλαμβάνει τίτλους άρθρων από 400 μουσικά περιοδικά για 80 από τα οποία υπάρχουν τα πλήρη κείμενα. Περιέχει συνολικά 400.000 εγγραφές, από το 1874 έως σήμερα. Καλύπτει μεγάλο εύρος μουσικών θεμάτων όπως μουσική εκτέλεση και θεωρία, μουσική εκπαίδευση, εθνομουσικολογία, σύνθεση, μουσικό θέατρο και λαϊκή μουσική. Τα άρθρα αφορούν όλα τα είδη μουσικής, από τη μεσαιωνική μέχρι τη σύγχρονη εναλλακτική ροκ και ηλεκτρονική μουσική.

Naxos Music Library

Παρέχει πρόσβαση σε περισσότερες από 130.000 ηχογραφήσεις (8.800 CDs) της γνωστής δισκογραφικής εταιρείας Naxos καθώς και άλλων εταιρειών. Στον χρήστη δίνεται η δυνατότητα αναζήτησης με λέξεις-κλειδιά όπως το όνομα του συνθέτη, του έργου κ.λπ.

ενώ μπορεί να επιλέξει και να ακούσει μόνο τα μέρη που τον ενδιαφέρουν. Η βάση ανανεώνεται μηνιαίως με καινούργιες κυκλοφορίες ενώ καλύπτονται και άλλα είδη μουσικής πέραν της κλασικής όπως η τζαζ και η έθνικ μουσική.

Βιβλιογραφικά πολυμέσα

Μουσικές Βάσεις Δεδομένων

Η Βιβλιοθήκη διαθέτει μεγάλη συλλογή από μουσικές βάσεις σε cd-rom, όπως τα **RILM Abstracts of Music Literature, UMI – Proquest Digital Dissertations, RISM Musikhandschriften nach 1600, Bielefelder Katalog Klassik, From Don to Giovanni – Opera Database, Oratorio Database, Doctoral Dissertations in Musicology, Ελληνική Δισκογραφία (1950–2006)** κ.ά.

Ειδική μνεία πρέπει να γίνει στο Πρόγραμμα Αποδελτίωσης Ελληνικών Μουσικών Περιοδικών 19ου – 20ού αιώνα που πραγματοποιείται με πρωτοβουλία της Βιβλιοθήκης και παρέχει στον αναγνώστη αποδελτιωμένα ελληνικά μουσικά και άλλα περιοδικά.

Άλλες Βάσεις Δεδομένων

Βάσεις πληροφόρησης με άξονα τις Ανθρωπιστικές Σπουδές και τίτλους όπως **British Humanities Index, TES Book Data–cd, Ulrich's On Disc, Βιβλιογραφία 2000, Lidos (Gnomon)** και **Thesaurus Linguae Graecae**.

Λεξικά και Εγκυκλοπαίδειες

Le Petit Robert, Oxford Dictionary, Encyclopedia Britannica.

Προτεινόμενες ιστοσελίδες:

Για την περαιτέρω πληροφόρηση και διευκόλυνση του αναγνώστη, προτείνονται οι ακόλουθες ιστοσελίδες με μουσικές βάσεις δεδομένων, με ανοικτή πρόσβαση και δωρεάν υπηρεσίες.

Μουσικές Βάσεις Δεδομένων

Προτείνονται ιστοσελίδες γύρω από θέματα όπως η Παλαιά Μουσική, η Μουσική του 17ου αιώνα, Λιμπρέττα Οπερών, η Μουσική Εκπαίδευση κ.ά.

Άλλες Βάσεις Δεδομένων

Χρήσιμες πηγές για θέματα ευρύτερου ενδιαφέροντος, στα πλαίσια πάντα των Ανθρωπιστικών Σπουδών.

Λεξικά και Εγκυκλοπαίδειες

Επιλογή από ιστοσελίδες, όπως για παράδειγμα λεξικά μουσικών όρων.

Ψηφιακές Παρτιτούρες

Πρόκειται κυρίως για τις αρκετά σπάνιες αλλά ιδιαίτερες χρήσιμες περιπτώσεις βάσεων με ψηφιοποιημένες μουσικές παρτιτούρες. Προτείνονται ιστοσελίδες βάσει θεματικής, χρονολογικής ή γεωγραφικής ομαδοποίησης.

Επίλογος

Ο προσανατολισμός της Βιβλιοθήκης για το άμεσο μέλλον συμβαδίζει με την

επικρατούσα ανά τον κόσμο τάση της ψηφιοποίησης του υλικού. Η Βιβλιοθήκη συμμετείχε στην πρόσκληση 65 Μέτρο 1.3: «Τεκμηρίωση, αξιοποίηση και ανάδειξη του Ελληνικού Πολιτισμού» της Κοινωνίας της Πληροφορίας και αφού απέκτησε ένα σύγχρονο σταθμό ψηφιοποίησης, προχώρησε στην ψηφιοποίηση μεγάλου μέρους του υλικού της. Μέσα στο 2007 σημαντικός όγκος τεκμηρίων ελληνικής κυρίως μουσικής (αρχαία συνθετών, σπάνιες συλλογές κ.ά.) θα διατίθεται στους χρήστες της Βιβλιοθήκης σε ψηφιοποιημένη μορφή. Η υπηρεσία αυτή θα είναι διαθέσιμη τόσο στον χώρο της Βιβλιοθήκης, όσο και στο διαδίκτυο, μέσω της ειδικής μουσικής πύλης που ήδη κατασκευάζεται.

Synergasia, 03/2006